

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

RAPPORT UV ÖST 2005:46

ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 2

Öster om Trädgårdstorp

Inför anläggande av spillvattenledning mellan Malmslättsvägen och Rydsvägen

Ryd, Linköpings stad och kommun, Östergötland

Dnr: 424-2629-2004

Magnus Rolöf

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Öst

Roxengatan 7, 582 73 Linköping

Tel. 013-24 47 00

Fax 013-10 13 24

uvost@raa.se

www.raa.se

Text, grafik och layout Magnus Rolöf

Utskrift UV Öst, Linköping 2005

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3

© 2005 Riksantikvarieämbetet

Rapport UV Öst 2005:46

ISSN 1404-0875

Innehåll

Bakgrund 5

Topografi och fornlämningsmiljö 5

Syfte och metod 6

Resultat och åtgärdsförslag 6

Referenser 7

Administrativa uppgifter 7

Bilagor 8

Bilaga 1. Översiktskarta 8

Bilaga 2. Schaktplan 9

Bilaga 3. Antikvarisk process 10

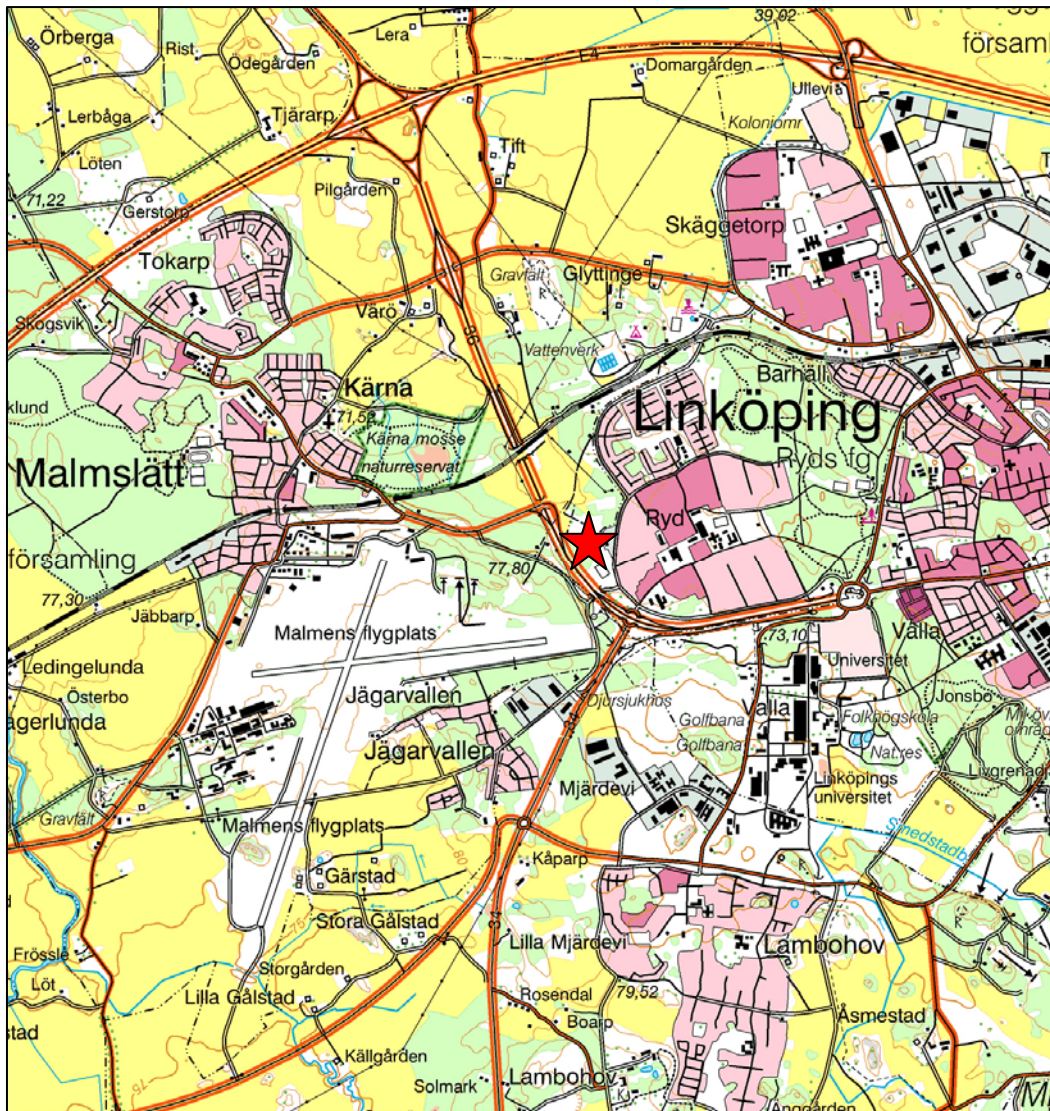

Fig 1. Utdrag ur Gröna kartan med platsen för utredningen markerad. Skala 1:50 000.

Öster om Trädgårdstorp

Stadspartner AB planerade schaktning för spillvattenledning till ny mottagningsstation och skyttecentrum. Området, som ligger drygt 100 meter öster om den mesolitiska boplatsen vid Trädgårdstorp (RAÄ 126, 127, 128, Kärna sn), ligger mellan Malmslättsvägen och Rydsvägen i Linköpings stad. Riksantikvarieämbetet UV Öst genomförde den 18 april 2005 en arkeologisk utredning i området. Schakt upptogs längs en sträcka av drygt 100 meter. Inga fornlämningar hittades och de planerade markarbetena kunde genomföras utan ytterligare arkeologisk åtgärd.

Bakgrund

Stadspartner AB planerade anläggande av ny spillvattenledning mellan Malmslättsvägen och Rydsvägen i Linköping stad och kommun (se fig 1). Drygt 100 meter väster om det aktuella området har lämningar från äldre stenålder undersökts (Molin 2003). Vid dessa undersökningar visade det sig att ytterligare lämningar fanns även nedanför den så kallade Ancyclusvallen. Enligt länsstyrelsens beslut (2004-12-23) genomförde Riksantikvarieämbetet UV Öst en arkeologisk utredning etapp 2. Totalt omfattades drygt 150 löpmeter av denna del av arbetsföretaget. Schaktet för spillvattenledningen angavs bli drygt 2-0,8 meter brett och drygt 2 meter djup.

Förarbetet gjordes av Magnus Rolöf, UV Öst, som också utförde fältarbetet.

Topografi och fornlämningsmiljö

Området som berördes av utredningen är beläget mellan motorvägen i öst och asfalterade parkeringsplatser och vägar i väst (se fig 2, bilaga 1). Vegetationen utgjordes vid utredningstillfället av gles skog i flack terräng. I området fanns ett flertal diken och stensamlingar som kan utgöra rester av historisk odling.

Höjden över havet ligger mellan 65-70 meter. Undersökningarna vid Trädgårdstorp påvisade bosättningar från jägarstenålder i anslutning till och ovanför den sk Ancyclusvallen på drygt 75 meter över havet (se Molin 2003:5f för en utförligare beskrivning). I det aktuella området förväntades inte spår från en så tidig bosättning, men möjligheterna fanns att hitta spår av yngre förhistoriska perioder. Området har i en tidigare utredning pekats ut som topografiskt lämpligt boplatsoområde (Larsson 1999). Drygt 350 meter norr om det aktuella området har en kärna av kvarts påträffats vid en annan arkeologisk utredning, etapp 2 (Larsson 2000). Även vid Trädgårdstorp har flera boplatslämningar från yngre brons- och äldre järnålder påträffats (Molin muntl. uppgift).

Syfte och metod

Syftet med en arkeologisk utredning etapp 2 är att avgöra om fast fornlämning berörs av det planerade exploateringsarbetet.

Efter inledande kart- och arkivstudier genomfördes fältarbetet. Ett antal sökschakt togs upp med grävmaskin längs med den planerade spillvattensträckningen. Matjorden banades av skiktvis och viss handrensning genomfördes. När tillräckligt underlag fanns för att avgöra om fast fornlämning berördes avbröts arbetet. Utredningen dokumenterades med digitalfoto och GPS-inmätning. Resultaten bearbetas i Riksantikvarieämbetets digitala informationsdatabas Intrasis.

Resultat och åtgärdsförslag

Totalt upptogs fyra sökschakt längs med sträckningen (se fig 3, bilaga 2). Schakten omfattade drygt 30 löpmeter vilket motsvarar drygt 55 m².

Inga förhistoriska lämningar eller fynd framkom i något schakt. Tjockleken på förnan varierade mellan 0,1 och 0,35 meter. Därunder fanns ett drygt 0,3 meter tjockt lager brunrå siltig sand. Undergrunden varierade mellan gul fin sand i väst och styv gråbrun lera i öst.

Endast yngre fynd som glas och tegel hittades. I schakt 4 skars också ett historiskt odlingsröse bestående av stenar med sprängstenskaraktär.

Riksantikvarieämbetet, UV Öst gjorde därmed bedömningen att inga ytterligare arkeologiska insatser var nödvändiga i det aktuella området.

Linköping i juli 2005

Magnus Rolöf

Referenser

- Larsson, L.Z. 1999. *Etapp 1 inom Rydsområdet, Skäggetorp, Ramshäll och Lingsöområdet*. Arkeologisk utredning etapp 1. Östergötland, Kärna och Törnevalla socknar samt Linköpings stad och kn. RAÄ, UV Öst, Rapport 1999:3. Linköping.
- Larsson L.Z. 2000. *Koloniområde vid Ryd*. Arkeologisk utredning etapp 2. Östergötland, Linköpings kn, Kärna sn, Glyttinge 2:7. RAÄ, UV Öst, Rapport 2000:30. Linköping.
- Molin, F. 2003. *Tidigmesolitiska lämningar vid Trädgårdstorp*. Arkeologisk utredning inför planerad återvinningscentral samt delar av ett nytt skyttecentrum. Arkeologisk utredning etapp 2. Östergötland, Linköpings kn, Kärna sn, Trädgårdstorp 1:4, Varö 3:1, 3:8. RAÄ, UV Öst, Rapport 2003:26. Linköping.

Molin, F. Muntlig uppgift 2004-09-01.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 424-2629-2004
Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-10385-05, 2005-12-23
Projektnummer: 1510190
Undersökningstid: 4 april 2005
Projektgrupp: Magnus Rolöf, projektledare
Exploateringsyta: 300 m²/ 150 löpmetrar
Undersökt yta: 55 m²/ 30 löpmetrar
Läge: Ekonomiska kartan, blad 8F 5h Linköping, x 6475000 y 1485000
Koordinatsystem: RT90 2,5 gon V.
Koordinater för undersökningsytans mittpunkt: x 6476180 y 1485195
Höjdsystem: Rikets
Fynd: Inga fynd
Intrasisprojekt: O200496

Bilagor

Bilaga 1. Översiktskarta

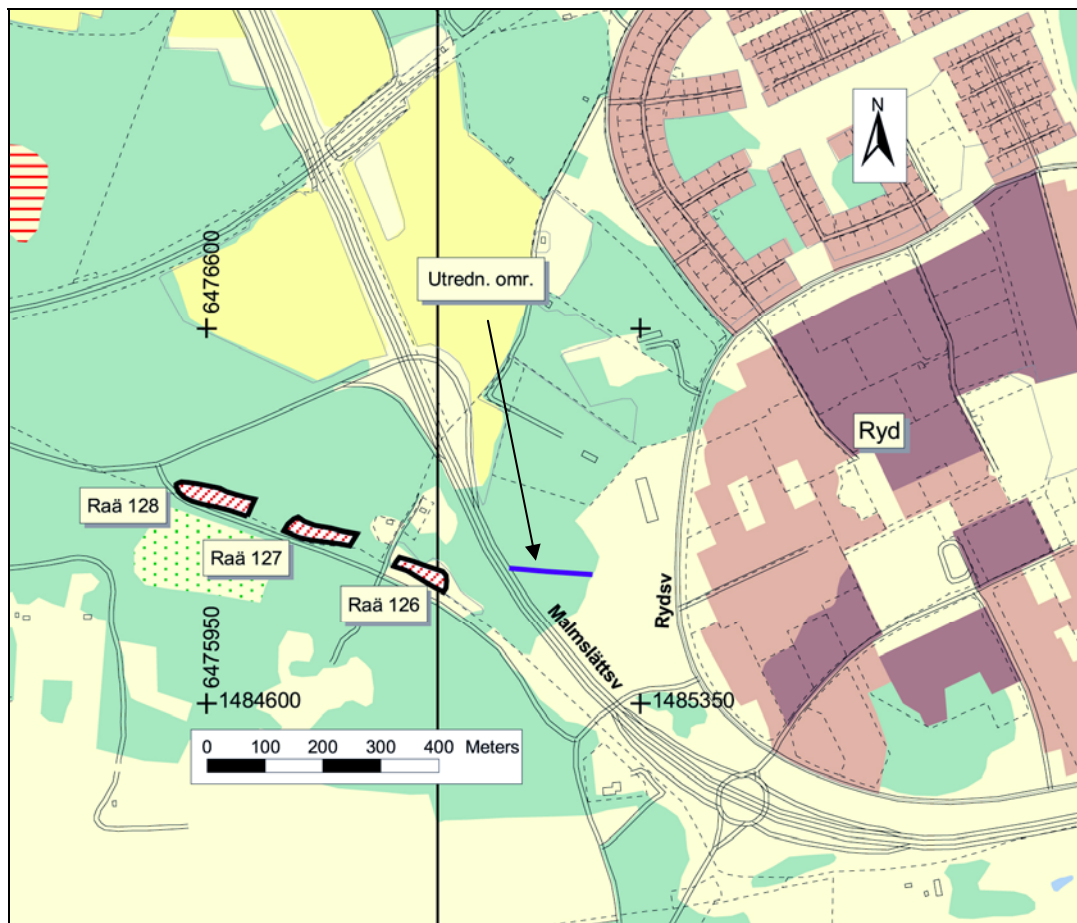

Fig 2. Utdrag ur Ekonomiska kartbladen (8F 5g och 8F 5h). Utredningsområdet är markerat (linje) mellan Malmslättsv och Rydsv. RAÅ 126, 127 och 128 (Kärna sn) utgör boplatsområdena vid Trädgårdstorp.

Bilaga 2. Schaktplan

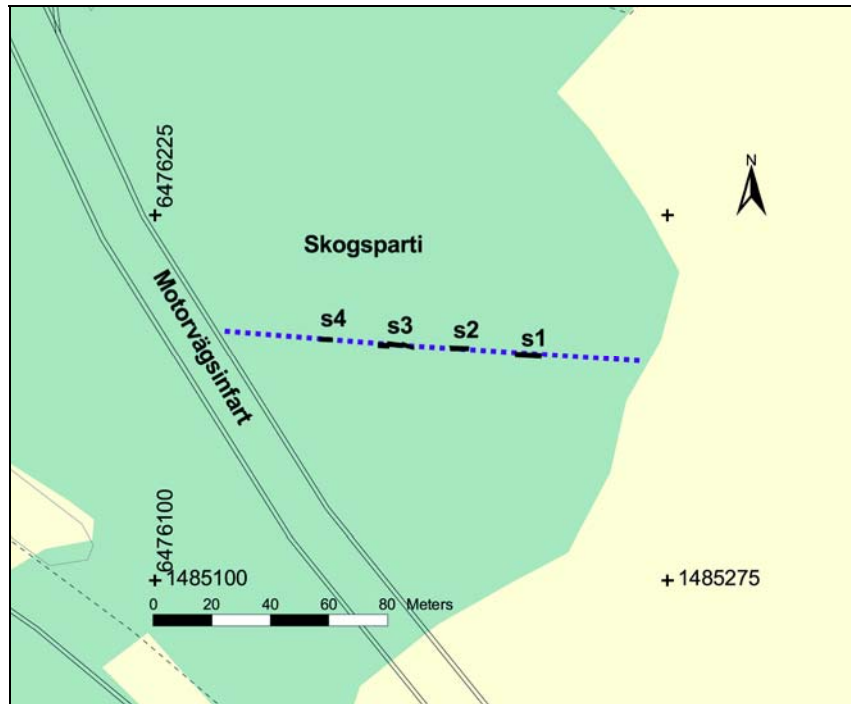

Fig 3. Utdrag ur Ekonomiska kartbladet (8F 5h). Prickad linje motsvarar sträckningen för spillvattenledningen. Schakt 1-4 är markerade.

Bilaga 3. Antikvarisk process

Enligt lag (SFS 1988:950) om kulturminnen mm (KML) hanteras fornlämningar i en process som kan omfatta upp till fyra steg. Vilka steg som genomförs beror på flera saker: arbetsföretagets omfattning, om kända fornlämningar berörs, om områden med stor risk/chans för att dolda lämningar berörs, arbetsföretagets möjlighet att anpassas till fornlämningsmiljön m.m.) Det sista steget i en process innebär att fornlämningen dokumenteras och tas bort.

Avbryts planeringen av arbetsföretaget under processens gång, stannar även de arkeologiska insatserna vid det steg man befinner sig då avbrottet sker.

1. Arkeologisk utredning

a) En tidig arkeologisk utredning (lagtexten ”särskild utredning”), så kallad ”etapp 1”, kan ibland krävas av Länsstyrelsen. Syftet är att utan markingrepp bedöma om lagskyddade fornlämning riskerar att beröras av arbetsföretaget. Denna typ av utredning innehåller vanligen

- kart- och arkivstudier
- sammanställning av befintligt källmaterial
- fältbesiktning där nypåträffade lämningar bedöms antikvariskt och beskrivs
- en avgränsning av områden där sannolikheten för ovan mark ommarkerade fornlämningar bedöms vara stor
- vid behov förslag på fortsatta arkeologiska åtgärder vid en kommande exploatering
- en sammanställning av resultatet, antingen i en skriftlig rapport med tillhörande kartor, GIS eller på annat sätt som beställaren önskar.

En exploatör kan låta kulturhistorisk expertis utarbeta ett planeringsunderlag som svarar mot en särskild utredning etapp 1. Med ett sådant underlag kan de arkeologiska och antikvariska förutsättningarna klarläggas i ett tidigt projektskede.

b) Baserat på resultatet från den arkeologiska utredningen, etapp 1, eller av andra anledningar (vanligen närhet till registrerade fornlämningar) kan Länsstyrelsen besluta om att det planerade arbetsföretaget skall föregås av en utredning ”etapp 2”. Utredningen syftar i detta fall till att konstatera om lagskyddad fornlämning berörs eller ej. Vanligen sker utredningen med hjälp av sökschakt med grävmaskin.

2. Arkeologisk förundersökning.

En förundersökning genomförs efter länsstyrelsens beslut om arbetsföretaget berör ett fornlämningsområde. Hur stort område som ska förundersökas bestäms av Länsstyrelsen med ledning av planområdets omfattning, topografiska förhållanden och fornlämningens typ och karaktär.

Förundersökningen sker vanligen med sökschaktsgrävning med grävmaskin, vid behov tas även större ytor upp. Laboratorieanalyser används ofta för att datera lämningen.

Förundersökningen syftar till att bestämma fornlämningens utbredning och karaktär, och ligger till grund för att bedöma om en fortsatt undersökning behövs, och om så är fallet, hur denna undersökning ska genomföras.

3. Arkeologisk slutundersökning (Särskild undersökning enligt KML)

Länsstyrelsen kan ge tillstånd att ta bort en fornlämning. Tillståndet villkoras vanligen med att lämningen skall undersökas vetenskapligt och dokumenteras före borttagandet.